

نشریه پژوهش و برنامه‌ریزی شهری، سال ۹، شماره پیاپی ۳۲، بهار ۱۳۹۷

شاپا چاپی: ۵۲۲۹-۲۲۲۸ - شاپا الکترونیکی: ۳۸۴۵-۲۴۷۶

<http://jupm.miau.ac.ir>

تحلیلی کمی بر نقش مدیریت شهری در ارتقای سنت گردشگری در شهرها (مورد پژوهی: شهر مرودشت)

محسن بهرامیان: کارشناسی ارشد مدیریت شهری، واحد صفاشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، صفاشهر، ایران
علی شمس‌الدینی: استادیار گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، واحد مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران

پذیرش: ۱۳۹۶/۶/۱۰

صص ۱۴۰-۱۳۱

دریافت: ۱۳۹۶/۲/۲۰

چکیده

گردشگری پدیده ایست چند وجهی و موضوع مطالعه بین رشته‌های مختلفی از قبیل اقتصاد، مدیریت، مردم‌شناسی، جغرافیا و علوم سیاسی و .... شناخت و درک فرآیند پیچیده اجرائی، سیاسی، اقتصادی و فرهنگی گردشگری، نیازمند مدیریتی هدفمند و یکپارچه می‌باشد، تا ضمن بالا بردن سطح درآمد زایی شهر، فرصت بهره‌مندی از ابعاد مختلف گردشگری را فراهم سازد. با توجه به پتانسیل‌های مثبت و موجود گردشگری شهر مرودشت در این مقوله، این شهر مورد پژوهش قرار گرفت. نوع تحقیق توصیفی-تحلیلی و روش جمع‌آوری اطلاعات به صورت میدانی و مصاحبه با ۷۵ نفر از مسئولین ادارات و تکمیل پرسشنامه توسط ۳۸۰ نفر از ساکنین محلی بالای ۱۸ سال بوده است. تجزیه و تحلیل نتایج از طریق نرم افزار *SPSS* بر مبنای دو فرضیه، اهمیت رابطه مدیریت یکپارچه شهری در حوزه گردشگری با $x^2=49.419$ و درجه آزادی ۴، تعامل و همکاری مدیریت شهری و ساکنین محلی با $x^2=136.43$ و درجه آزادی ۴، مورد تأیید بوده است. نتایج بدست آمده نشان می‌دهد هرچه تقویت و انسجام عمل بین مؤلفه‌های همکاری و ارتباطی مدیریت شهری و ساکنین محلی از استحکام بیشتری برخوردار باشد؛ به همان اندازه در حوزه مدیریت و گردشگری پایدار رابطه‌ی بهتری وجود خواهد داشت و از طرفی نقش مدیریت هدفمند بیشتر حائز اهمیت خواهد شد.

واژه‌های کلیدی: مدیریت شهری، گردشگری، توسعه پایدار، شهر مرودشت.

۱. نویسنده مسئول: Ali.shamsoddini@yahoo.com ۰۷۱۴۳۳۱۱۱۳۸

بیان مسأله:

انسان‌ها از دیرباز بدلیل همزادی خود با طبیعت، و با هدف مشاهده و لذت جویی طبیعت‌گردی و گردشگری را جزئی لاینفک از زندگی خود می‌دانستند. به همین جهت با ارائه زیرساخت‌های مناسب، ایجاد گونه‌های مختلف از گشت و گذار را در نقشه راه خود ترسیم نمودند (کریمی‌دهکردی و همکاران، ۱۳۹۱، ۹۹). به گونه‌ای که رفته رفته با اهمیت بخشیدن به جذابیت‌های ویژه، آن را به یک صنعت درآمدزا تبدیل نمودند. از قرن نهم به بعد بود که جهانگردان در سفرنامه‌های بیجا مانده از خود با تلفیق گردشگری و تجارت زمینه‌های تفکر جدید در این مقله را دنبال کردند تا به جایی که امروزه ما شاهد یکی از پر درآمدترین صنایع دنیای بعد از نفت و گاز برای برخی از کشورهای جهان هستیم. امروزه گردشگری بزرگ‌ترین و متنوع‌ترین صنعت دنیا محسوب می‌شود که به مثابه منبع اصلی درآمد و اشتغال، نقش مهمی در رشد اقتصادی کشورها دارد، صنعت گردشگری صنعتی چند بعدی است و زیرمجموعه‌های متعددی در آن فعالیت می‌کنند (حقیقی نسب و همکاران، ۱۳۹۳: ۱۲). گردشگری شامل فعالیت‌هایی است که گردشگر در طول مدتی به دلایل شخصی و یا کاری خارج از مکان زندگی و کاری خود انجام می‌دهد (مروتی شریف آبادی و اسدیان اردکانی، ۱۳۹۳: ۲۱). با شروع قرن ۲۱ ام، گردشگری همچنان یکی از پردرآمدترین منابع دنیا بوده است. رشد درخور توجه و چشمگیر در پنجاه سال اخیر نشان دهنده اهمیت اقتصادی، اجتماعی این پدیده است. رشد روزافزون و شتابنده گردشگری موجب شده است بسیاری از صاحب‌نظران، قرن بیست و یکم را قرن گردشگری بنامند. به نظر متولیان امر گردشگری در پایان قرن بیستم و آغاز قرن بیست و یکم انقلابی در گردشگری رخ می‌دهد، انقلابی که امواج آن در جای جای جهان اثر گذار خواهد بود (9: *w.o.t*, 1996). در این راستا ارزش صنعت گردشگری در سال ۲۰۱۹، حدود ۱۰/۴۷۸ تریلیون دلار تخمین زده شده است که این مبلغ ۹/۵٪ از GDP جهانی را شامل خواهد شد. در چنین شرایطی دولت‌ها باید به رشد صنعت گردشگری اهمیت ویژه‌ای دهند (چن و همکاران، ۲۰۱۱: ۲۰۱).

بسیاری از کشور های پیشرفته و در حال توسعه با درک جایگاه جهانگردی در چرخه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، ارتباطات و مسائل سیاسی این فعالیت انسانی پویا و صنعت بدون دود را سرلوحه فعالیت های پیشرو در کشورشان قرار داده اند و از منافع کوتاه مدت و بلند مدت آن که در پرتو برنامه ریزی و مدیریت صحیح نمایان می گردد بهره مند می شوند (سلطانی و شاهنوشی، ۱۳۹۱: ۶). منافع مستقیم و غیرمستقیم توسعه این صنعت توانسته است موجبات رشد اقتصادی و همچنین اشتغال میلیون ها نفر در سراسر جهان را فراهم نماید. در طول شش دهه گذشته، صنعت گردشگری توانسته علاوه بر گستردگی قابل توجه، به رشد بالایی نیز نسبت به دیگر بخش های اقتصادی دست یابد (*UNWTO tourism highlights*). افزایش تعداد گردشگران خارجی در جهان، از ۲۵ میلیون نفر در سال ۱۳۹۰ به یک میلیارد و ۳۵ میلیون نفر در سال ۲۰۱۲ نشان از توسعه و روند روبه رشد این صنعت دارد. همچنین برآورد های سازمان جهانی گردشگری برای آینده، حاکی از این است که رشد این صنعت، بسیار شتابان خواهد بود و به مرز ۱/۶ میلیارد گردشگر در سال ۲۰۲۰ خواهد رسید (*UNWTO tourism highlights, 2013*). از این رو که گردشگری می‌تواند باعث افزایش درآمد مردم مقصد شود؛ زیرا پولی که گردشگران در مقصد خرج می‌کنند، درآمد را بالا می‌برد و با وضع مالیات نیز موجب افزایش پایه‌های مالیاتی در کشور می‌گردد. گردشگری همچنین می‌تواند بر محیط نیز تأثیر مثبت داشته باشد. با استفاده از درآمدی که از گردشگری به دست می‌آید، می‌توان به حفظ و بهسازی و بازسازی محیط‌های گردشگرپذیر پرداخت. در واقع گردشگری بودجه لازم برای حفظ آثار تاریخی و به طور کلی محیط گردشگرپذیر را فراهم می‌کند (سلطانی و شاهنوشی، ۱۳۹۱: ۶).

در چند دهه اخیر گردشگری شهری به عنوان یک روند عمده در بازسازی روابط شهرها مطرح شده است که در این راستا استفاده از فضاهای شهری با انگیزه تفریح و سرگرمی توأم با اقامت گردشگران در بیشتر مناطق دنیا بویژه در کشورهایی مانند انگلستان، سوئد و فرانسه، به مطرح شدن اصطلاح سیاست‌های «گردشگری اجتماعی» منجر شده است (باتلر، ۱۹۹۸: ۲۵۲). در همین رابطه امروزه در بسیاری از کشورها گردشگری مبتنی بر گردشگری شهری، نشان‌دهنده ارتقای استانداردهای زندگی مردم است که براساس دیدگاه و بلین بیانگر توسعه «تفریحات طبقات شهری» به منزله شیوه خاصی از زندگی است (Roca et al., 2011:13). با توجه به پتانسیل‌های موجود از جنبه‌های مختلف گردشگری اعم از تاریخی، فرهنگی، تفریحی و ... در شهر مرودشت از توابع استان فارس ضمن در نظر گرفتن فرضیات ذیل به ارائه پیشنهادات لازم در تحلیل مدیریت گردشگری پایدار شهر خواهیم پرداخت.

- ❖ بین مدیریت یکپارچه شهری و دستیابی به توسعه پایدار گردشگری شهری رابطه معناداری وجود دارد.
- ❖ بین مؤلفه‌های همکاری و ارتباط مدیران شهری و مردم محلی جهت دستیابی به توسعه پایدار گردشگری در شهر مرودشت رابطه معناداری وجود دارد.

پیشینه نظری پژوهش:

جایجایی و سفر اشخاص به محیط‌های شهری غیر از محیط اقامت متعارف، به منظور جمع‌آوری اطلاعات، کسب تجربه و تأمین خواسته‌هایی که سفر به انگیزه آنها انجام می‌پذیرد را گردشگری شهری می‌دانند (پاپلی یزدی، و سقایی، ۱۳۸۵: ۱۲). گردشگری شهری فعالیتی در حال گسترش است و به تازگی به صورت یک منبع اقتصادی مهم درآمد و نقش مؤثری در سیاست‌های توسعه محل ایفا می‌کند. اما رشد آن افزون بر اینکه تغییراتی شگرف در نظام زندگی شهری به وجود می‌آورد، پدید آورنده یک رشته مشکلات کارکردی و سازمانی است (کازس، ۲۰۱۳: ۲۰). یکی از گام‌های مهم برای رسیدن به توسعه پایدار گردشگری در هر مکانی در مرحله‌ی اول نیازمند آگاهی از قابلیت‌ها، توانمندی‌ها و نیز نقاط ضعف و قوت آن منطقه و در گام بعدی شناخت از زیرساخت‌ها و امکانات مرتبط با فعالیت‌های گردشگری می‌باشد (حسین‌پور و همکاران، ۱۳۹۱: ۱). در رویکرد توسعه پایدار گردشگری، بررسی نقش گردشگری در توسعه منطقه‌ای و محلی عموماً از ابعاد اقتصادی، اجتماعی، محیطی و فرهنگی صورت می‌گیرد. سازمان جهانی گردشگری برای اولین بار در سال ۱۹۸۸ اصطلاح گردشگری پایدار را طبق معیارهای گزارش برانتلند این گونه تعریف کرد: «گردشگری پایدار، نیازهای گردشگران حاضر و جوامع میزبان را با محافظت و ارتقای فرصت‌های آیندگان برآورده می‌کند. گردشگری پایدار حاصل تلاش برای دستیابی به توسعه پایدار در تمامی زمینه‌هاست. در این میان شهر به عنوان یک منبع توسعه مطرح است، جایگاه مدیریت شهری در روند توسعه شهری و بهبود سکونتگاه‌های شهری نقش بسیار مهم و تعیین‌کننده دارد (محمدی و همکاران، ۱۳۹۲: ۲۲۴). از دیدگاه دیگر می‌توان مدیریت شهری را در مسیر یک توسعه قانونمند و پایدار مورد توجه قرار داد. همچنین توسعه‌ی شهری فرآیندی است متأثر از عوامل اقتصادی، زیست محیطی، اجتماعی، سیاسی و جمعیتی که در طول تاریخ مراحل گوناگونی را طی کرده است (رجب‌صلاحی، ۱۳۸۱: ۳۷) در واقع در توسعه‌ی شهری باید از یک سو به برابری و تعادل بین کمیت و کیفیت آنچه که باید احداث شود و از سوی دیگر تعداد و اندازه‌ی جمعیت شهر نشین که در این مناطق جای می‌گیرند اهمیت داد. توجه به محیط زیست شهری و در نظر گرفتن رفاه و آسایش شهر وندان در کنار رعایت اصول و زیبایی شهرها از اهداف دیگر توسعه‌ی شهری است (مشهدیزاده‌ی دهقانی، ۱۳۸۵: ۳۷۴).

حامد فامیلی و همکاران (۱۳۹۴) در مقاله ای تحت عنوان ارزیابی گردشگری شهری با تأکید بر توسعه زیرساخت های گردشگری و رقابت پذیری شهری در کلان شهر تهران به نتایج مهم و کارایی دست یافتند که رقابت پذیری گردشگری شهری کلانشهر تهران تنها در زیرساخت های شهرسازی و مجتمع های اقامتی نیاز شدید به توسعه در این زمینه را لازم می کند، در عین حال در بعد زیر ساخت های تفریحی، ازدیاد میزبان کمی آنها و ارتقاء میزان کیفی آنها بالاخص در ابعاد ایمنی از موضوعات مهم در بعد رقابت پذیری شهر تهران است. ابراهیم زاده و همکاران (۱۳۹۳) در پژوهشی تحت عنوان تحلیلی بر وضعیت امکانات و تسهیلات گردشگری شهر سمنان از منظر گردشگران با استفاده از آزمون پیرسون به این نتایج دست یافتند که: مکان های گردشگری شهر در اغلب زمینه ها فاقد امکانات و تسهیلات لازم برای جذب گردشگران بوده که بمنظور تحولی سازنده و پویا، ضرورت برنامه ریزی و تهیه و اجرای طرح جامع گردشگری در سطح شهر و استان، نه تنها می تواند امکان جذب گردشگر بیشتر را فراهم آورد، بلکه آثار زیان بار گردشگری بر محیط زیست و کارکردهای فرهنگی آنان را نیز کاهش دهد. لی و همکاران (۲۰۱۳). مطالعات بروجنی و توحیدلو (۱۳۹۰)، به بررسی الگوی مدیریت اثربخش گردشگری در شهر مشهد پرداخته و الگوی مدیرتی کراچ و ریچی (۲۰۰۳) را متناسب با وضعیت موجود تشخیص داده اند؛ نشان می دهد با استفاده از فناوری های پیشرفته، اطلاع رسانی های مناسب، ایجاد سیستمی مطلوب از سازمان های وابسته گردشگری جهت افزایش کیفیت خدمات و ایجاد جاذبه برای سرمایه گذاران بخش خصوصی می تواند عاملی جهت توسعه گردشگری مذهبی شهر مشهد باشد. پیرس (۲۰۰۱) در پژوهشی با عنوان "چارچوب های یکپارچه برای تحقیقات گردشگری شهری" معتقد است که نواحی شهری مکان های مجزا و پیچیده ای هستند و چند مشخصه عمومی پذیرفته شده برای شهرها اشاره می کند: تراکم- های فیزیکی بالای ساختارها، مردم، کارکردها و عدم تجانس های اجتماعی و فرهنگی، اقتصاد چند کارکردی، مرکزیت فیزیکی در درون شبکه های منتطه های و درون شهری.

روش تحقیق:

روش جمع آوری داده ها بصورت میدانی و پیمایشی بوده است. برای دستیابی به هدف اصلی تحقیق، ابتدا جنبه های مختلف مدیریت شهری و تعامل با ادارات و دستگاه های اجرائی در مدیریت یکپارچه شهری و ساکنین محلی به جهت استقرار نظام گردشگری و تحلیل کمی نقش مدیریت شهری در صنعت گردشگری با رویکرد احیای توسعه پایدار در شهر مرودشت بررسی و به صورت میدانی از طریق مصاحبه با مدیران دستگاه های مرتبط با صنعت گردشگری و تکمیل پرسشنامه توسط افراد محلی بوده است. پس از تکمیل پرسشنامه ها بصورت دستی در نرم افزار SPSS وارد شد و بر اساس آزمون خی دو با درجه آزادی های متفاوت متغیر های مد نظر گرفته شده، نتایج استخراج و بصورت جدول ارائه گردید. همچنین برای تفهیم بهتر پایش های پرسشنامه، از برنامه اکسل جهت رسم نمودار ها و تعیین اثر متغیرهای مستقل بر متغیرهای وابسته از آزمون کای اسکور و به منظور پایایی پرسشنامه از آلفای کورنباخ استفاده شده است که مقدار آلفای بدست آمده ۰/۸۷۶ است که از ۰/۷۵ بزرگتر و بنابراین، اعتبار کلی پرسشنامه تأیید می شود. جامعه آماری مسئولان شهری و ادارت ذیربط بوده که بصورت مصاحبه مورد ارزیابی بوده و مردم محلی شهر مرودشت که بصورت ارائه پرسشنامه و تکمیل آن، مورد ارزیابی قرار گرفته اند. طبق سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۹۰ برآورد جمعیت مرودشت در نقاط شهری، برابر ۱۵۰۹۷۰ نفر شامل ۷۶۵۲۴ مرد و ۷۴۴۴۶ زن بوده است. بنابر آمار موجود از افراد بالای ۱۸ سال، که تعداد آنها حدود ۹۵۵۰۰ نفر بوده با استفاده از فرمول کوکران ۳۸۰ پرسشنامه بصورت تصادفی بین افراد محلی تقسیم و توسط آنها تکمیل و مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفت.

منطقه مورد مطالعه:

شهرمرودشت با وسعت ۲۵ کیلومترمربع با جمعیتی بالغ بر ۱۳۵۰۰۰ نفر در قسمت شمالی استان فارس واقع شده و دومین شهر پرجمعیت استان می باشد از نظر موقعیت جغرافیایی بین ۴۵ و ۵۳ تا ۳۰ و ۵۳ درجه طول شرقی و ۲۹ و ۱۵ تا ۳۰ و ۵۹ درجه عرض شمالی و در شمال شرقی شهر شیراز واقع شده است. دشتی که این شهر در آن واقع شده از دشت های حاصلخیزی می باشد که خاک آن حاصل از رسوبات رودخانه کر و سیوند می باشد. ارتفاع از سطح دریا ۵۴۲۱ متر بوده و دارای آب و هوای معتدل و اقلیم مناسب می باشد و میزان حرارت متوسط سالانه ۷/۱۶ درجه، حداقل حرارت ۷/۵- و حداکثر ۴۲/۵ است (مهندسین مشاور پارهاس، ۱۳۷۲، ۸۰).

یافته های تحقیق:

بر اساس اطلاعات به دست آمده توزیع فراوانی پرسش شوندهگان بر حسب جنسیت و سن پرسش شوندهگان به صورت جداول زیر می باشد:

جدول ۱- وضعیت سنی و جنسی و تحصیلی پرسش شوندهگان

نتایج بدست آمده نشان می دهد ۷۸٪ شرکت کنندگان در تحقیق مرد و ۲۲٪ زن می باشند و یا به عبارتی ۲۹۷ نفر پاسخگو به سئوالات پرسنامه مرد و ۸۳ نفر را زن تشکیل داده است.	فراوان تجمعی	درصد	فراوانی	
	۷۸	۷۸	۲۹۷	مرد
	۱۰۰	۲۲	۸۳	زن
	---	۱۰۰	۳۸۰	کل

نتایج بدست آمده نشان می دهد ۱۰ درصد شرکت کنندگان در تحقیق متعلق به رده سنی ۱۵ تا ۲۵ سال ، ۲۴،۲ درصد رده سنی ۲۱ تا ۳۰ سال ، ۳۱،۱ درصد رده سنی ۳۱ تا ۴۰ سال و ۳۴،۷ درصد متعلق به رده سنی بالای ۴۰ سال می باشند.	فراوانی تجمعی	درصد	فراوانی	
	۱۰	۱۰	۳۸	۱۵-۲۰
	۳۴،۲	۲۴،۲	۹۲	۲۱-۳۰
	۶۵،۳	۳۱،۱	۱۱۸	۳۱-۴۰
	۱۰۰	۳۴،۷	۱۳۲	بالای ۴۰
	---	۱۰۰	۳۸۰	کل

نتایج بدست آمده نشان می دهد ۳،۷ درصد شرکت کنندگان در تحقیق زیر دیپلم ، ۲۶،۶ درصد شرکت کنندگان دارای تحصیلات دیپلم ، ۴۵ درصد فوق دیپلم ، ۱۷،۱ درصد لیسانس و ۷،۶ درصد شرکت کنندگان در تحقیق دارای مدرک بالای لیسانس می باشند.	فراوانی تجمعی	درصد	فراوانی	
	۳،۷	۳،۷	۱۴	زیر دیپلم
	۳۰،۳	۲۶،۶	۱۰۱	دیپلم
	۷۵،۳	۴۵	۱۷۱	فوق دیپلم
	۹۲،۴	۱۷،۱	۶۵	لیسانس
	۱۰۰	۷،۶	۲۹	بالتر
	---	۱۰۰	۳۸۰	کل

منبع: یافته های تحقیق، ۱۳۹۵.

آمار استنباطی و یافته های تحلیلی تحقیق:

در تحقیق پیش رو سعی بر آن شد تا بصورت کمی برخی از عوامل تأثیرگذار مدیریت شهری بر صنعت گردشگری در رسیدن به توسعه پایدار را بررسی نماییم. لذا در دو طیف بصورت جداگانه از مسئولان و ساکنین محلی برخی از عوامل را

مورد تجزیه و تحلیل قرار داده ایم؛ که ابتدا از نظر مسئولان سازمان های مرتبط با صنعت گردشگری و سپس از نظر ساکنان محلی این مهم را پیگیری نمودیم.

الف) تحلیل عوامل تأثیرگذار بر توسعه پایدار گردشگری شهری از نظر مسئولان: به منظور سنجش عملکرد مدیریت

شهری مرودشت در رابطه با توسعه گردشگری متغیرهای زیر از نظر مسئولان شهری، بررسی می گردد:

میزان هماهنگی بین ارگان های تصمیم گیرنده در ارتباط با گردشگری

میزان حمایت از سرمایه گذاران بخش خصوصی در مقوله گردشگری شهری

➤ میزان هماهنگی بین ارگان های تصمیم گیرنده در ارتباط با گردشگری

جدول ۲- میزان هماهنگی بین ارگان های تصمیم گیرنده در ارتباط با گردشگری (مسئولان)

ردیف	گویه	پاسخگویان	تعداد	گروه	درصد
۱	میزان هماهنگی بین ارگان های تصمیم گیرنده در ارتباط با گردشگری	مسئولان	۷۵	زیاد	۱۷/۷
				متوسط	۳۳/۹
				کم	۱۹/۹
				خیلی کم	۲۸/۵
				مجموع	۱۰۰

منبع: یافته های تحقیق، ۱۳۹۵.

در زمینه، میزان هماهنگی بین ارگان های تصمیم گیرنده با توجه به طیف های مطروحه در پرسشنامه، مبین آن است که ۳۳/۹ درصد، وجود هماهنگی بین ارگان های تصمیم گیرنده را متوسط ارزیابی کرده اند؛ و این نشانگر این است که قطعاً یکی از برنامه های مهم و ارزشی مدیران شهری شهر مرودشت می بایست ایجاد بستر مناسب و تعاملی در هماهنگی های موجود صنعت گردشگری بین ادارات و سازمان های ذیربط گردشگری می باشد. بنابراین، جهت بهبود وضعیت موجود استفاده از مدیران کارآزموده و متخصص بهترین گزینه موجود در مدیریت و اجرا و کاهش هزینه ها و ... می باشد.

➤ میزان حمایت از سرمایه گذاران بخش خصوصی در مقوله گردشگری شهری

یکی دیگر از مؤلفه ها و عوامل تأثیرگذار از دیدگاه این پژوهش میزان حمایت از سرمایه گذاران بخش خصوصی در مقوله گردشگری شهری می باشد که متأسفانه ۴۸/۹ درصد از نظر مسئولین و پاسخگویان کم بودن حمایت از این بخش را تأیید نموده اند. بنابراین می طلبد از راهکارهای مثبت و طرح های مفید در امر گردشگری که بعضاً از سوی متولیان بخش خصوصی بعنوان پیشنهاد ارائه می شود، بیشتر حمایت نمود تا سازمان ها درگیر مباحثی چون حمل و نقل، رفاه، خدمات دهی و ... نشده و با ارائه این فعالیت ها به بخش خصوصی ضمن رصد این گونه فعالیت ها با بسته های تشویقی موجبات افزایش کیفیت خدمات را فراهم نمایند. (جدول شماره ۳).

جدول ۳- میزان حمایت از سرمایه گذاران بخش خصوصی در مقوله گردشگری شهری

ردیف	گویه	پاسخگویان	تعداد	گروه	درصد
۲	میزان حمایت از سرمایه گذاران بخش خصوصی در مقوله گردشگری شهری	مسئولان	۷۵	زیاد	۹/۹
				متوسط	۲۳
				کم	۴۸/۹
				خیلی کم	۱۸/۲
				مجموع	۱۰۰

جدول شماره ۴- نتایج آزمون کای اسکوئر متغیر های مربوط به مسئولان

سیگما	درجه آزادی	کای اسکوئر	
۰/۰۰۲	۳	۱۱/۲۱	میزان هماهنگی بین ارگان های تصمیم گیرنده در ارتباط با گردشگری
۰/۰۰۰	۳	۱۳/۱۳۲	میزان حمایت از سرمایه گذاران بخش خصوصی در مقوله گردشگری شهری

منبع: یافته های تحقیق، ۱۳۹۵.

ب) تحلیل عوامل تأثیرگذار بر توسعه پایدار گردشگری شهری (از نظر مردم محلی)

در ادامه پژوهش برخی دیگر از عوامل تأثیر گذار مدیریت شهری بر صنعت گردشگری تا حصول توسعه پایدار شهری متغیرهای ذیل از نظر مردم محلی بررسی گردید

(۱) میزان نقش و دخالت مردم محلی در تصمیم گیری ها

(۲) نقش همکاری های متقابل مدیران شهری و مردم محلی در توسعه گردشگری شهری .

➤ میزان نقش و دخالت مردم محلی در تصمیم گیری ها

در زمینه نقش و دخالت مردم محلی در تصمیم گیری ها، ۳۴/۶ درصد بر گزینه کم، تأکید داشته اند، این اثر نشان دهنده آن است که اولاً مشارکت مردم محلی در تصمیم گیری های شهری شهر مرودشت کم بوده و تقریباً مردم هیچگونه اطلاع و یا مشارکتی در این زمینه ندارند. لذا می طلبد که مسئولین مردم محلی را در تصمیم گیری های خود مشارکت دهند تا ضمن دخالت ایشان موجبات موفقیت بیشتر شهر را در تقسیم نظارت بر امور تابعه شاهد باشند و تا با تعامل و نیک اندیشی مردم و مسئولین باعث ایجاد زمینه های مشارکتی در امور مختلف از جمله امور عمرانی و توسعه ی شهر بوضوح قابل رویت باشد. (جدول شماره ۵).

جدول ۵- نقش و دخالت مردم محلی در تصمیم گیری ها

ردیف	گروه	پاسخگویان	تعداد	گروه	درصد
۱	میزان نقش و دخالت مردم محلی در تصمیم گیری ها	مردم محلی	۳۸۰	خیلی زیاد	۱۹
				زیاد	۲۳
				متوسط	۲۰/۱
				کم	۳۴/۶
				خیلی کم	۳/۳
				مجموع	۱۰۰

منبع: یافته های تحقیق، ۱۳۹۵.

➤ نقش همکاری های متقابل مدیران شهری و مردم محلی در توسعه پایدار گردشگری شهری

در زمینه نقش همکاری های متقابل مدیران شهری و مردم محلی در توسعه گردشگری شهری، ۵۱/۷ درصد، بر گزینه خیلی زیاد تأکید کرده اند این درصد نشان دهنده این است که چنانچه از مردم در مقوله ارتباط با مدیران شهری و مشارکت ایشان در تمامی زمینه های اجتماعی، اقتصادی و خاصه فرهنگی نمود داشته باشد یعنی مدیران شهری کار را به گونه ای به مردم بسپارند و مردم محلی خود را سهم در تصمیم گیری بدانند به نوعی به یکی از اهداف خود در توسعه پایدار

شهر نزدیک شده است. لذا همکاری متقابل مردم و مدیران شهری از بعد خود اشتغالی، کاهش مهاجرت، جلوگیری از کسب تصمیمات غلط در برخی پروژه ها توسط مدیران شهری و ... جلوگیری می نماید. (جدول ۶ و ۷).

جدول ۶- نقش همکاری های متقابل مدیران شهری و مردم محلی در توسعه گردشگری شهری

ردیف	گویه	پاسخگویان	تعداد	گروه	درصد
۳	نقش همکاری های متقابل مدیران شهری و مردم محلی در توسعه پایدار گردشگری شهری	مردم محلی	۳۸۰	خیلی زیاد	۵۱/۷
				زیاد	۲/۱۱
				متوسط	۲۳/۶
				کم	۲۱/۶
				خیلی کم	۰/۹
	مجموع		۱۰۰		

منبع: یافته های تحقیق، ۱۳۹۵.

جدول ۷- نتایج آزمون کای اسکوتر متغیر های مربوط به مردم محلی

سیگما	درجه آزادی	کای اسکوتر	
۰/۰۰۰	۴	۱۳۲/۰۳	میزان نقش و دخالت مردم محلی در تصمیم گیری ها
۰/۰۰۰	۴	۱۴۸/۱۱۱	نقش همکاری متقابل مدیران و مردم محلی در توسعه پایدار گردشگری شهری

منبع: یافته های تحقیق، ۱۳۹۵.

آزمون فرضیه های تحقیق:

- ❖ فرض اول: به نظر می رسد بین مدیریت یکپارچه شهری و دستیابی به توسعه پایدار گردشگری شهری رابطه وجود دارد.
  - H_0 : بین مدیریت یکپارچه شهری در احیای گردشگری با رویکرد توسعه پایدار رابطه وجود ندارد.
  - H_1 : بین مدیریت یکپارچه شهری در احیای گردشگری با رویکرد توسعه پایدار رابطه وجود دارد.
- در جدول شماره ۸ مقادیر کمیت مورد نظر به همراه درجه آزادی و سطح معنی داری فرض اول پژوهش ارائه شده است. سطر اول این جدول اندازه آماره خی دو است.

جدول شماره ۸- آزمون خی دو در رابطه با فرضیه ۱

نوع آزمون	مقدار	درجه آزادی	سطح معنی داری سیگما
کای اسکوتر	۴۹/۴۱۹	۴	۰/۰۰۰
تعداد		۷۵	

منبع: یافته های تحقیق، ۱۳۹۵.

طبق جدول ۸ از آنجا که مقدار سیگما یا سطح معنی داری متناظر با این آماره کوچکتر از مقدار ($P < 0,05$) است. بنابراین، فرض صفر منبئ بر: عدم رابطه بین مدیریت یکپارچه شهری در احیای گردشگری با رویکرد توسعه پایدار، با اطمینان کافی رد می شود. با توجه به این که مقدار χ^2 به دست آمده در جدول برابر ۴۹/۴۱۹ است و با توجه به درجه آزادی برابر با ۴ همچنین سطح معنی داری آن که برابر ۰,۰۰۰ است، بنابراین می توان نتیجه گرفت که فرض اول این آزمون با توجه به نظر مسئولان تأیید می گردد.

❖ فرض دوم: بین مولفه های همکاری و ارتباط مدیران شهری و مردم محلی جهت دستیابی به توسعه پایدار رابطه وجود دارد.
 H_0 : بین مولفه های همکاری و ارتباط مدیران شهری و مردم محلی جهت دستیابی به توسعه پایدار رابطه وجود ندارد.
 H_1 : بین مولفه های همکاری و ارتباط مدیران شهری و مردم محلی جهت دستیابی به توسعه پایدار رابطه وجود دارد.
 در جدول شماره ۹ مقادیر کمیت مورد نظر به همراه درجه آزادی سطح معنی داری فرض دوم پژوهش ارائه شده است. سطر اول این جدول اندازه آماره خی دو است.

جدول ۹- آزمون خی دو

نوع آزمون	مقدار	درجه آزادی	سطح معنی داری سیگما
کای اسکوتر	۱۳۶/۴۳۸	۴	۰/۰۰۰
تعداد	۳۸۰		

منبع: یافته های تحقیق، ۱۳۹۵.

طبق جدول شماره ۹ از آنجا که مقدار سیگما یا سطح معنی داری متناظر با این آماره کوچکتر از مقدار ($P < 0,05$) است بنابراین فرض صفر مبنی بر عدم رابطه بین مولفه های همکاری و ارتباط مدیران شهری و مردم محلی جهت دستیابی به توسعه پایدار، با اطمینان کافی رد میشود. با توجه به اینکه مقدار X^2 بدست آمده در جدول (۷) برابر با ۱۳۶/۴۳۸ است. و با توجه به درجه آزادی برابر ۴ و همچنین سطح معنی داری آن که برابر ۰/۰۰۰ است. بنابراین میتوان نتیجه گرفت فرض دوم این آزمون با توجه به نظر مردم محلی تأیید می گردد.

نتیجه گیری:

در پژوهش حاضر نتایج بدست آمده از دو فرضیه مد نظر قرار گرفته نیز از بین صدها عامل مؤثر و تأثیرگذار مدیریت شهری بر صنعت گردشگری به شرح ذیل بوده که در مدیران شهری شهر مرودشت می تواند با مد نظر قرار داده هر کدام راهکارهای مربوطه را جزء برنامه های آتی خود قرار دهند. ارزیابی فرضیه اول نشان داد که فرض صفر مبنی بر اینکه بین مدیریت یکپارچه شهری و دستیابی به توسعه پایدار گردشگری شهری رابطه وجود ندارد، با مقدار سیگمای به دست آمده (۴۹/۴۱۹) با درجه آزادی ۴ رد و فرضیه مخالف پذیرفته می شود. بنابراین استنباط میشود بین مدیریت یکپارچه شهری و توسعه پایدار صنعت گردشگری رابطه موثری برقرار می باشد که به جذب گردشگر کمک فراوان خواهد نمود. در رابطه با فرض دوم تحقیق، فرض صفر مبنی بر اینکه بین مولفه های همکاری و ارتباط مدیران شهری و مردم محلی جهت دستیابی به توسعه پایدار رابطه وجود ندارد با مقدار سیگمای بدست آمده (۱۳۶/۴۳۸) با درجه آزادی ۴، رد شده و فرض مخالف پذیرفته شد. لذا چنین استنباط می شود که همکاری بین مدیران شهری و مردم محلی همواره جوابگوی نیازهای گردشگری شهری و دسترسی به توسعه پایدار خواهد بود و این دو در کنار هم زمینه های رشد و احیای صنعت گردشگری در شهر مرودشت را بدنبال خواهد داشت.

منابع و مآخذ:

۱. ابراهیم زاده، عیسی، ضیائی، محمود و دلشاد، علی (۱۳۹۳). «اصول و فرایند برنامه ریزی راهبردی توسعه توریسم». انتشارات صحرا، چاپ اول، مشهد.
۲. پاپلی یزدی، محمد و سقایی، مهدی (۱۳۸۶). «گردشگری (ماهیت و مفاهیم)» تهران، انتشارات سمت.

۳. حسین پور، سمیرا؛ طیبی، صدرالله؛ بهنام مرشدی، حسن. (۱۳۹۱): شناخت زیرساخت های گردشگری و برنامه ریزی در جهت توسعه اقتصادی موردی: شهرستان داراب، همایش علمی جغرافیا و توسعه پایدار، تهران.
۴. حیدری چپانه، رحیم (۱۳۸۹). «مبانی برنامه ریزی شناخت گردشگری تهران، انتشارات سمت، چاپ دوم.
۵. حقیقی نسب، منیژه. یزدانی، حمیدرضا. کریمی انسیه. (۱۳۹۳). «بررسی عوامل موثر بر گردشگران خارجی و نتایج آن و سنجش رضایت آنان از خدمات گردشگری در شهر اصفهان- فصل نامه مطالعات مدیریت گردشگری سال ۱۱ بهار ۱۳۹۵.
۶. رجب صلاحی، حسین (۱۳۸۱): ساختار حکومت محلی، مدیریت شهری و شهرداری، برنامه ریزی و مدیریت شهری، مسائل نظری و چالش های تجربی، تهران، انتشارات سازمان شهرداری ها.
۷. سلطانی، سحر و شاهسونی، ناصر (۱۳۹۱). «اولویت بندی جاذبه های گردشگری شهرستان مشهد از منظر گردشگران داخلی. دوفصلنامه مطالعات گردشگری. دوره اول، سال اول، صص ۵
۸. صیدالی محسن، سلیمانگلی، رضا، قراگوزلو، هادی (۱۳۹۱). «بررسی اثرات گردشگری در توسعه روستایی (مطالعه موردی: روستاهای دهستان چهاچای شهرستان مینو دشت)»، فصلنامه جغرافیایی فضای گردشگری، سال ۱، شماره ۳، صص: ۶۹-۸۸
۹. ضرغام بروجنی، حمید و معصومه توحیدلو (۱۳۹۰). «الگوی مدیریت اثربخش گردشگری، مطالعه موردی: مقصد مذهبی مشهد.» «مجله مطالعات جهانگردی، سال ۷، ش ۱۶، تهران، صص ۲۵-۵۲.
۱۰. کرمی دهکردی، مهدی، میرکزاده، علی اصغر، غیاثوندغیاث، فرشته (۱۳۹۱). تحلیل عوامل موثر بر توسعه گردشگری روستایی از دیدگاه روستائیان استان چهارمحال و بختیاری، مجله جغرافیا و برنامه ریزی محیطی، سال ۲۳، پیاپی ۴۵، شماره ۱، صص: ۹۹-۱۱۲.
۱۱. لی، جان. (۲۰۱۱). «گردشگری و توسعه در جهان سوم»، ترجمه عبدالرضا رکن الدین افتخاری، شرکت چاپ و نشر بازرگانی، ۱۳۷۸
۱۲. مروتی شریف آبادی، علی و اسدیان اردکانی، فائزه (۱۳۹۳). «ارائه مدل توسعه گردشگری سلامت با رویکرد تلفیقی تاپسیس فازی و مدل سازی ساختاری تفسیری در استان یزد»، مدیریت سلامت، جلد ۱۷، شماره ۵۵، صص ۷۳-۸۸
۱۳. مشهدی زاده دهقانی، ناصر (۱۳۸۶). «برنامه ریزی شهری ایران، دانشگاه علم و صنعت ایران».
۱۴. مهندسین مشاور پارهاس (۱۳۷۲). طرح جامع مرودشت.
۱۵. مرکز آمار ایران، سرشماری عمومی نفوس و مسکن، ۱۳۹۰.
۱۶. یعقوبی، جعفر (۱۳۹۱). «نظرسنجی درباره برخی پیامدهای گردشگری روستایی در مناطق روستایی بخش سلطانیه»، استان زنجان، روستا و توسعه، سال ۱۵، شماره ۲، صص: ۱۵۳-۱۳۹.
17. Chen , ch. F.,Lai ,M. Ch, yeh , Ch. 1h,(2011). *Forecasting Tourism demand based on empirical mode decomposition and neural network , knowledge- Based system*, 26,281-287
18. W.T.O,<http://www.word tourism.org/facts/menus.html>,1966 b.
19. Lee , S. H. and et all(2013).*Evaluating spatial centrality for integrated Torism management inrural aveas GIS and network analysis Torism management volame .34 , Feb 2013:pp 14-24.*
20. UNWTO *Tourism Highlights*.(2013) *Edition* *Availble at:*<http://www.unwto.org/facts/menu.html>.
21. Butler, J, (1998), *The Design, Performance and Analysis of Slug Tests*, Lewis Publishers, New York.
22. Roca, Z. (2010): *Landscape, Identity And Development*, In: *Landscape And Driving Forces, 8th Meeting Of The Council Of Europe Workshops For The Implementation Of The European Landscape Convention, European Spatial Planning And Landscape, No. 93, Council Of Europe Publishing, Strasbourg, 65-77.*